

Союз Українських Пластунів
Українian Scouts Association
Фондатор до органу
"Вісті Булави"
ч. 1.

Вогонь Фронтної Ради
Круг Новацьких Виховників

II

8
4
6
1
3 X T O W

СОНС УКРАЇНСЬКА ПЛАСТУНІВ.
Ukrainian Scouts Association
Додаток до Вісника БУЛАВИ Ч.1

ВІСНИК СРІДНІСЬКОЇ РАДИ
Крут новачків виховників

Жожен

Лютий-березень 1948

ЗАПАЛИТЬСЯ ОРЛЯ...

З М І С Т

I.	ЗАПАЛИТЬСЯ ОРЛЯ - Арарат	8
II.	ЩО РОЗКАЗУВАТИМЕМО НАСАКАМ:	
	1 Чому синичка червоногрудка? - Івага Пугай (I)	6
	2 Морозенко - казка (I)	8
	3 На провесні - Ф. Р. (I)	11
	4 Жовтобрюшка - Мирослав Петрів (I)	12
	5 Весна - С. Слесь (I)	14
	6 Орлине серце - Муравленко (II)	16
	7 У дяківській школі	19
	8 Як Маруся вшанувала пам'ять Т. Шевченка - Юра Шкрумеляк	21
III.	ІГРОВИЙ КУТИК:	
	1 Чи знаєш ти добре гри новаківу-арарат	24
	2 Рушіїві організовані гри-Марія Бурхевич	26
	3 Новацькі гри	29
	4 Гри в домівні на майдані	30
IV.	САМОДІЯЛЬНИЙ ТЕАТР:	
	1 Заміvla звірів - за Гр. Косинкою (II)	32
V.	МАЙСТРУВАННЯ:	
	1 Робимо м'яч	35
VI.	ІЗ ПРИРОДСЬКОГО ЗАПИСНИКА:	
	1 Кадустонька - О.Олесь (I)	37
	2 Забць	37
	3 Плак	38
	4 Жайворонок - Мирослав Петрів (I)	39
	5 Жайворонок	41
	6 Ранні весняні квіти	42
VII.	ПІСЕННИЦА ЛЮЗА НОВАКІВ	
	1 Найпростіший шифр	43
VIII.	НАСАЦЬКИЙ ВПОРЯД	
IX.	СПІВАЄМО:	
	1 Летить рій	45
	2 ЛІСТУВАЛИ	47

Під великим бетонним шитом, у синьовому сумерку виблискує вогник.

Зразу біля нього другий. Глухо проривається голоси тих, що несуться біля вогнів. Постім загоряється все нові та нові вогники. Це розпалили маленькі ватри пластунні-новацькі впрядники, що з'їхались зодк із різнух сторін на VIII курс.

Вогними патичками, що їх підсунули під вогники ці, підіймають свої білі ватри і зносять їх на одне місце.

Вогнику змагається вогонь за своє життя. У купі знесеного ватру вогонь квелинку змагається за своє життя. І раптом вибухає великим полум'ям, освітлюючи обличчя пластунів, що стоять довкола, кидаючи світліяні промені на білу лілейку під муром бетону, забарвлюючи червоним відблеском шатра, що стоять побіч.

А голос команданта спокійно лунає: "Єк знесені в сене місце білі вогники, що ви їх окремо запаили, дали велику ватру, так, об'єднані спільним зусиллям, зуміємо вчинити велике, добре діло для нашої ватри, для нашої спільноти, для нашого народу!" ... І в світлі вогню лунає пісня карпатських пластунів, грізно гремить "незломимо своїх присяг..." Палювати всі разом і кожний окрема, вогонь адносно, кого запаленням незнайомі собі пластуні приступили до праці, якого запаленням відкрили вострий курс новацьких виховників...

І цілий час синя смужка диму поміж шатрами горить, що вогонь цей горить безупинно в день і вночі. А ввечора, коли він, могутній і ясний кидає світло на круг облич довкола себе - сніють тут впрядники свої мрії про наших найменших, про Улад, про Краї свій далекий...

Але цього ввечора вогонь не горів спокійно. Зогке херезо кичало мов злії, дігер рвав полум'я і кидав протизним димом і різні сторони. Зруг пластунів то тут то там згоринав і зникав у темряві, киче шатаю.

але нікто не відходить від ватри, кінто не відхи-
тався від гми. Дета нажда - вибирали назву -
з цього курсу, Куров-гнізда.

Ключах диму то вирнали, то зникали різні пос-
таті. То відважи спартанці, до столга певно
твердо в бою, то зграї голондних вовків, що вирять
про "репету", то цісовики, що сн'ються непомітно
в зеленех борах...

Та все не добре, все не те... Розмова до хвилини
спиняється, настає розга мовчанка... Все не те, це
не такі назви, які могли б говорити хто ми й чому
ми тут.

Плімчі поліча каріють і лиш плескіт полуг, а пере-
риває тишу, змішувчись із сикотом дроз.

Счі найменшого юнака світється його очі не бачать
вогню й землі кругом, ні товаришів, а бачать орлів,
сірих орлів, що водять орла, орлів, що злітаються
до великого гнізда. - "Орлик гніздо!"

Юннена думка двоїться, з різних боків проходять
голоси. Гніздо орлів - це десь у горах, на диких
скелях стирчить одно аж під хмари, а ми на зірни-
ні. Але ми орли. Зсі впорядники, що зникнуть
орлі - це орли, з нашими командантом Старим Орлом
на чолі. І ми злітаємся на р а д у. Ми - о р -
д и н а р а д а. Ми злетілись сюди, щоб набра-
ти сили й відваги з силіній братаєрських работі,
щоб набрати знання біле нашего братаєра.
Богонь злихить помі помінає і смітять чергоно...
Цийсь голос каже - "Богонь Орлиної Ради!" З ту ж
мить з іншого боку круга хтось заперече: - "Рада
Орлиного Богню" і Обличчя усіх озирать, очі під-
носуться, заєкмо гогорять сри і заєать дсі назви
- "Богонь Орлиної Ради" чи "Рада Орлиного Богню".

Накінень у смітлі тогню розширяється груди і ста-
рих пласотини зичаєм рішають: бистре рухо коман-
данта слухає сильного крику і чує кого більше і
чує Праду: - "Рада Орлиного Богню".

Так, Богонь Орлиної ради - це щось трилке, майже
бічне, це Богонь, що до нього злітаються раз-по-
раз орли за знанням на свої Ради. Богонь - це наш
спасен, - а ми боський курс, ми - р а д а О р -

Д и н о г о Б о г н ю !

І увага з повагою виступає на обличчях, що миго-
тять кругом червоним відблиском ватри. Руки всіх
простягаються до вогню та майже дотикаються білих
камінців вогнища. Круг біля вогнища звужується й
ушільнюється. Обличчя усіх так близько одне біля
одного, в очех усіх падає відблиск огнища... Го-
ворить Старий Орел, а всі повтарають, гудотом собі,
своєму Уладові прирікають злітатись на Ради дов-
кола Богню, черпати в йому силу і знання, нести
нашу ідею братаєрства, радості, правди і краси, не-
сти наш вогонь сміло і твердо крізь бурю, зневіру
та ворожнечу, нести вогонь і крізь бурю, зневіру
найменшим для добра Батьківщини...

Курс з кічирсе... На рівній площі лежить купа
зложених полотни, а теплий попіл зироз там, де
горів вогонь. Поодинокі пластуні підходять і бе-
руть собі на пам'ятку чорні зуглики, деякі вже
відходять геть... Вогнище холодне, але зогонь го-
рить дамі, той самий Вогонь Орлиної Ради, що го-
рив не тільки на УІІІ курсі, але той, що його за-
паляєв конові, із нас у своєму сердці, приступаючи
до праці в нашому Уладі; що його запалюєв кожний
із нас у сердях наших найменших, що його запалюєв
ли ми, кожен зокрема, на різних місцях, усі разом
для єдності нашої праці, для нашої великої силъ-
ної справи. Цей вогонь горить далше в наших сер-
цях, і ми зносимо йому свої кріі, свої гарячі ба-
єань про чесну, віддану й безкорисну працу і всі
нас для добра нашего Плеску та нашего народу.
І цей вогонь дає нам силу. Ми злітаємось до нього
по знання і гідрагу для нашої праці.

Ми не ємо вогонь, хоч нас часто не розуміють, хоч
насто трудне наше діло, але ми знаємо його ціну.
Гому ми несемо його з наших сердех не зламаючи на
груди й конесемо його нашим найменшим.
Богонь Орлиної ради горить у сердях усіх орлів,
ін горить і в нашому збірничолі.

Черпаєте з нього знання й силу, обмінюєтесь свої-
ми думками так, немоз ме - сі сидимо в круті на Ор-
линої Ради докрити вогонь - "Богню Орлиного Богню".

ЧОМУ СИНІЧКА ЧЕРВОНОГРУДА?
(казочка)

Давно-давно змешчало село в Україні глибокі
сніги. Їх не могли знайти козеня, щоб викресати
вогню. Вони позамикалися в хатах і майже поза-
мерзали.

В той час понад селом летіла снігогрюда синичка.
Вона так змерзла, що впала на сніг серед села.
І, якраз тоді з далекої холодної пічноті, пребри-
стими білими медвідь. Він глянув на засніжані сні-
гом хати і заричав:

- Скорісінько люди тут замерзнуть, і я стану паном
цієї землі!
Синичка аж здригнулася, коли почувла ту гедмежу по-
гроз.

- Ні! Не буде тебе! - сказала вона і піднялася
гордо та полетіла на південь. Там мешкає вона дру-
ге село, де на снігах горіла ватра.
Синичка обігрілася, скочила з ватри горючу галузку
і полетіла назад. Вона прокричала сніжній малень-
кій крильчці вогонь від вітру. Ажле прилетіла і
змерзле сеч, і гробла ніжками їмку снігу і по-
кидала неї горючу галузку.

Потім синичка вилучала і понесла ще одну суху
галузку і вже і галузки палахкотіли в селі в
гнем.

- Гори, гори, гни, гни, люди! - сказала синич-
ка і метнулася за хнизом.

Синичка шукала хмизу, прийшла гедмідь. Він пуба-
чи вогонь і став залісно задмухувати вог.

- Гу-гу-гу! Задму, задму! - гуді син.

І гнє п гасав, тільки стани іскорки ще тліли.
Як гедмідь гідішав, прилетіла синичка. В не при-
несла хмизу і сніжні маленькими крильцями стала
внєту задмухувати гнє.

- Гори, гори, вогне, вогне, вогне, - промовила син-
ичка. В гнє рогрісе, і синичка полетіла на

нові галузками.

Але гедмідь прийшов знову.

- Гу-гу-гу! Задму, задму! - зловісно гудів він і
став знову задмухувати і затоптувати вогонь. І во-
гонь погас.

Зрадів гедмідь і почав лав між хати поглянути, чи
вже люди позамерзали. Заглядав у вікна і голосно
ревів:

- Гу-гу-гу! Тепер земля моя! Гу-гу!

В маленької синички зажерло серце, коли вона за-
місь ватри, тобачила тільки кунку почорнілих га-
лузок і попелу.

Вона розпачливо кинулася розгортати галузки і по-
шлі. І ось, на самому дні побачила маленьку іскорку.
З ражости вона стала ще сильніше махати крильцями.
- Гори, гори, вогню, вогню, вогню людей!

Але іскорка таки не розгорялася. У пташечки вже
зовсім не ставало сил, але вона дала крилатала до
іскорки, роздмухувала її, хоч іскорка болучо пекла
її в груді. На грудях у неї було дробнесеньке й
сухеньке пір'ячко. Воно загорілося від іскорки, си-
стало мевріти. Від пір'ячка зажеврили галузки. Си-
ночка ще дужче замахала крильцями, аж загорілося
багато галузок. Незбаром серед вигогу замерзлого
села запалахкотіла ватра.

Червоне світло вогне заграло на віконцях хат. Люди
виглянули й побачили ватру. Повиходили радісно з
хат, брали палаючі галузки й розпалювали в хатах
вогонь. А потім скопили палаючі голови й вигнали
ними гедмеда.

- Геть від нас! Геть до свого льодового царства! -
кричали вони гедмідю.

І гедмідь, тяжко чхаваччи, побрир снігами на північ.
Знеможену маленьку синичку знайшли люди біля ватри
в снігу. Одна старанька бабуся забрала її до себе
в хату. Синичка одужала і гарно співала про близ-
ку весну, але на грудях у неї залишалося від вогню
червона пляма. І з того часу синички - червоногруді.

Інга Шугай.

МОРЗОНЬКО

(казка)

У мацухи була пасербиця та рідна дочка. Рідна, що не зробить, за все її по голосяці глядять та примовляють: "розумниця", а пасербиця як не годить нічим не догодить, все не так, усе погано.

А треба правду сказати, дівчина, була золота, в добрих руках вона б як сир у маслі плавала, а в мацухи шодня слізьми вмивалася. Що робити? Вітер хоч пошумує - та притихне, а стара баба розійдеться - не швидко вгамується, все буде вигадувати та цокотіти. І надумала мацуха пасербицю з двору прогнати:

- Вези, вези, старий, її, куди хочеш, щоб тільки мої очі її не бачили, щоб тільки мої вуха про неї не чули. Та не вези до рідних у теплу хату, а вези її прямим шляхом, а там повернеш з дороги праворуч на бір, прямо до тієї сосни, що на пагорку стоїть. Старий замурився, заплакав. Проте посадив дочку в оани, хотів прикрити попоном, та й то побоювся - повіз бідолашню у бір, посадив у намет під сосну перехрестив, а сам швидше додому, щоб очі не бачили, як дочка помере.

Зосталася бідолашня, труситься. Хотіла вона встати та сидіти не було, тільки зуби цокотять. Раптом чує: неподалечку Морозенко та полясхує. Спинився він на тій ялинці, перескакує та полясхує. Спинився він на тій сосні, під якою сиділа дівчина, і згори їй каже:

- Чи тепло тобі, дівчино?
- Тепло, тепло, Морозоньку!
Морозенко почав нижче спускатися, ще дужче потріскує та полясхує.

Питає дівчину.
- Чи тепло тобі, дівчино? Чи тепло тобі, красна? Дівчина ледве дихає, та й каже:

- Тепло, Морозоньку! Тепло, батеньку!
Мороз ще дужче затріщав, дужче залаєскав і дівчини смитав:

- Чи тепло тобі, дівчино? Чи тепло тобі, красна?

Дівчина дубіла вже і ледве чутиє слова...

- Ось, тепло, голубоньку, ось, тепло морозоньку! Тут Морозонька мале дзвон, закутав він дівчину шубами й відігрівав її.

Приніс він її скриню високу та важку, повну всякого приданого. Сіла вона в кокусі на скрині, така веселенька та гарненька. Знову пришов Морозонько, підскакує, на гарну дівчину поглядає. Вона його привітала, а він їй подарував плаття, сріблом, золотом ткаче. Наділа вона його, стала така красуня! Сидить і пісні виспівує.

А мацуха по ній поминки справила, млинців напекла - їдь, старий, вези товати своєю дочку!

Старий поїхав. А собачка під столом:

- Тяв, тяв. Дідову дочку в золоті-сріблі везуть, а бабину жиньку не беруть!

- Мовчи, дурна! Та, млинцець, скажи: бабину дочку жиньки беруть, а дідові самі кісточки привезуть! Собачка з'їла млинцець та знову:

- Тяв-тяв! Дідову дочку в золоті-сріблі везуть, а бабину дочку жиньки не беруть!

Баба і млинці їй давала і біла їй, а собачка все спов:

- Дідову дочку в золоті-сріблі везуть, а бабину дочку жиньки не беруть!

Рипнули ворота, розчинилися двері, несуть окригн високу, важку, іде бабина пасербиця, багата-багата, в золоті-сріблі сязі! Мацуха гляннула - і руки-ми розвела.

- Старий, старий! Запрягай інших коней, вези мор дочку швидше в бір, посади на те ж саме місце! Після старий бабину дочку у той же бір, посадив на те ж саме місце.

Ось млинці Морозонько почав потріскувати та з ялини на ялинку перескакувати і полясхувати.

Морозонько все ближче та ближче і питає:

- Чи тепло тобі, дівчино? Чи тепло, моя голубонько?

- Ось, Морозе, дуже зимно!
Морозонько почав нижче спускатися, дужче потріскує, частіше полясхує.

- Чи тепло, тобі, дівчине? Чи тепло тобі, красна?
- Іди ти геть! Ніба ти сміливі, - і руки і ноги тієї мерзли!
Морозонько ще нічого спустилося і спитав:
- Чи тепло тобі, дівчине?
- Забирайся геть, згинь, проклятий! - І дівчина задубіла.

А стара каже:
- Іди, старий, дутих коней запряжи, мою дочку при-
вези, та саней не перекинь та скринь не розбий!
А сибачка під старим:
- Тез-тез! Відсту дочку женихи беруть, а бабині
дочки в мішку кісточки везуть.
- Не бреш! На, пиріг, скажи: бабину дочку - злато-
ті-срібні везуть!

Х
Розчинилися ворота, стара вибігла дочку зустріча-
ти, та замісці неї - обняла халодне тіло. Заплака-
ла, загальсала, та пізно!

ЗАГАДКИ

Загороду хлівень на п'ять овець? /рукавиць/

Вдень - є, а вночі - немає? /сонце/

Кіле як сніг, надуте як міх, шпетами ходить,
рогом їсть? /гусак/

Метів птах на 12 ногах і одне яєце зніс? /рі

Що має язик, а не може говорити? /через

ПРИКАЗКИ

Місяць легтий - питає чи язичий?

НА ПРСВЕСНІ

Ой, казала Баверясі
Зима в білому кожусі:
- Знай, харемний а наш труд,
як князь Березень вже тут.

Заїчик каже до Лисички:
- Скидай, любко, черевички!
Сніг вже точитьса кругом,
Березень йде а батогом

Свір моргає до Грушки:
- Ходім, серденько, хрібушки!
А Травичка каже: - Ух,
та Мороз зовсім оглух!

Плуг співає піоню Снябі,
аж зробилось душно Рибі,
а той дід вусатий - Сніг
в став купатися побіг...

Мало Сонце в Калібано
- Подай ручку, Петре, Таю,
бо Вітрець на Хмарі їде,
то мене ще переїде!

Ф.Р.

ЗАГАДКИ

Сяві кабани все поле залгли
Що біжить без повода? / туман /
/ вода /

ПРИКАЗКИ

Весна днем краєна, а на хліб пісна.

ЖОВТОБРЮШКА

- Матвій стьобнув коника батоюм.
Жовтобрюшка сиділа на дереві. Вона побачила Матвія і огнула з дива:
- Весна, а він саньми їде!
 - Пурхнула з дерева і заспівала Матвієві над головою.
 - Покинь сани, бери віз!
 - Матвій ляснув батіжком і засміявся.
 - Дурна пташка! Що вона знає! Взийку кочала з горбцяки в курей замінку, а тепер, бач, яка мудра зробилася. Хоче мене старого вчити. Це є ожеледь. Го-го! Це можна їхати саньми.
 - Конячка підтупувала повіді, обминаючи великі калякі. Над землею співав жайворонок.
 - О, жайворонок, то мудра птиця! У світі бував, у землі грецькій та турецькій, та не пшарться своєю мудрістю. Співає собі під небом, мане не займає. Жовтобрюшка знову перелетіла й заспівала Матвієві вже над сайм вухом:
 - Покинь сани, бери віз! Покинь сани, бери віз! - Відчепися ти від мене! - крикнув Матвій. - Ти гадаєш, що по болюті віз так легко тягти, як тобі там угорі літати!
 - В лісі було гарно, земля пахла, бруньки вже дуже розпустилися спрагнені сонця, повітря й весняного дому. Матвій збирав хмиз. Коли знаходив снігоцвіт, то зривав його і промовляв:
 - Це буде для Марусі.
 - Зайчик перебіг повг Матвія. Біг пололеньки, ніби хотів сказати:
 - Дивися, Матвію! Гарна моя гесняна шуба! Сернок перебіг швиденько, як стріла. Йому зночі Виросли роги. Хоче їх показати серні.
 - Матвій назбирав багато хмизу, перев'язав його мотузкою. Несподівано на дереві знову заспівала жовтобрюшка:
 - Покинь сани, бери віз!
 - Ти вже тут? Ех, немудра птахо! Ти тільки і знаєш, що "покинь сани, бери віз!" От, ібогга, то му-

дра пташка. Бувало, приїду до лісу, а вона вже пригадує: "Матвію, ходи до обіду!" Чомусь її це не чути. Може в тенлих краях забарилася, а може не має часу співати!

Сонечко вже підійшло високо. Пригріло землю, залишки ожеледі взялися водою і лезли. Матвій рушив додому. Сани заскреготіли по камінчикках і зупинилися. Матвій підпхав, вйюкав, та не помогло.

- Що тут робить? став він думати.

- Покинь сани, бери віз! Покинь сани, бери віз! - заспівала над вухом жовтобрюшка.

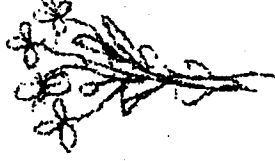
- Хе, яка ти мудра? Де кину сани? А хмиз на плечах понесу, чи що?

Насварив Матвій на жовтобрюшку, та проте почав скидати з сани хмиз.

- Бавтра вжиду возом і заберу. Таки треба було послухати жовтобрюшку. І воно дось знає, хоч мале. От добре, що бодай квіток назбирав для Марусі. Від Різдва хворіє. Тож то втішиться сердешна, моя дочка м-ленька.

Матвій старанно обв'язав китичку торішньою в'язкою травичкою, сіз на сани і поїхав порожняком додому.

Мирослав Петрів.

З Е С Н А

"Телдінь. Весна іде!" --
Сказала так бабуся.
Весна іде ? Та де ?
Доли в вікно дивлюся,

аж справді йде весна.
Сось стала біля ставу,
всміхнулася асна
і кинула купаву.

Купава розцвіла,
на хвильках загойдалась,
весна ж у ліс пішла,
ішла і усмікалась.

Дерева омили !
Весна їх всіх вігала
і листом їм поли
їх рясно обсипала.

Герізці молодій
серезки почепила,
биймонці слідиї -
дзвіночок, щоб дзвонила.

Купава - родна рослина

Дарунки роздала,
з усіми попрощалась,
і в поле, в степ пішла,
ішла і усмікалась.

Прийшла. Важкий мішок
з плечей своїх зложила
і тисячі пташок
в широкий степ пустила.

І степ загомонів,
почулись співи, койки,
взялися до смичків
і ронники-музики.

Там перепел: "Ховав" !
Там "бу-бу" над водою.
Цупке щось дерти став
деркач між осокою.

І повітрі мов квітки
метелики літали,
гули чмелі, бджілкі,
і меду скрізь шукали.

Та світу вже весна
не бачила, не чула,
давно уже вона
натомлена заснула.

О. Олесь.

ОРЛИНЕ СЕРЦЕ

Крик жовтодзьба долетів до вірлиці-матері, до з високого скельного обриву бистрим оком зорина до-бичі. Та заки вона змогла долетіти до гнізда, щоб кігтями й клювом стати в обороні дитини — вже лі-деше з її малюком десь в густому жерепі. Але бис-тре вірлине око помітило, як хвилялися гілячки там, де проходила лядина. Грабінник, що забрав орлятко, хильцем з'їг до хатени, яка заховалася на пелоне-ні, під густою спинсе чатинного ліса.

У побережника, господаря цієї хатени, були дружа на, синок та малесенька дівчанка з великими круг-лими синіми оченятами, руськими волоссям й мален-киш ноженятами, якими безупинну ударяла по колісці. Останній вгук орляткового скінгління долетів ще до вірлиці, що шуміла повітряними просторами в погоні за грабінником. Двері хатини затріскнулись, а за ними шез місяцьвець зі своєю здобичею.

х

За грубами дротаними ґратами день і ніч побивало-ся орлена. Після кількакратних зусиль прорвати дроту й вирватись на волю до високих гір, дзюк, дзюк, дзюк скель, зелених, шумливых верховить лісів та сьніх небасних просторів — орлятко знеситилось; єсно сіло посолоділе й нерухоме з кутку спові клітки-тюрма. Кігтями сильно держалось дрючка, голозу втулило г не порослі ще добре пір'ям крила й дитилось тупим зором у протилежній кут клітки. Не приймало їжі, ані не хотіло пити води, яку йому подавали кризь ґрати. Скулене, сумне не хотіло нікого й бачити, не хотіло нічого чути. З його ж серці діялось шсь, несамовите. Його мале серце тріпалося мито з пір'яток грудок; орлятко хотіло дістатись до рідного гнізда, під тепло маминих крил. Як добре було йому на скельному пиверті у вкстеленому залече шерстю гнізді. Як нетерпиче було дожидало пьоросту мамин, як полетіла по зал-бич. Яким радісним скінглінням зітало воно пошум мугуєних кутів вірлиці, куди вона, жовтодзьба, над

гніздом, спускалася із здобиччю з кігтях у нисю. У її кігтях завжди було шсь смачне для вірлиці: чи похлипливий заєць, якого швидко ноги не вратували від короля птець, чи маленке ягнятко, що його не встеріг чабан на зеленій полонині, чи чорнооке, боляке сернятко, що в гнізді дожидало маму, яка пішла до водопоя, чи вреслі, коли лови не вдалися, мама, або вух, збо ще шсь інше...
І націло орлятко з дня на день. Гасла його дикі очі, обезсилюлись молоді крила. Ще не скінглило, лише похнюплене сиділо нерухомо в кутку клітки. Малий Івась з першого дня зацікавився орлятком. Він ливився на нього кризь щілини поміж орляткою прутами клітки, але боявся близько підходити. У перших днях неволі воно було як навіжене крилами та хиталося на стіни клітки. Небезпечно було тоді підступати. Та, коли за кілька днів пташника успо-коїлася й посоловіла, Івась підійшов до клітки й став промовляти до пір'ястого й слухати його.
Івась був нетерпеливий. І коли його батько, стрі-лець-побережник, знеохотився туди, що орлятко не хотіло їсти й пити, Івась переняв піклування. Дажо го малятка на себе. Він терпеливо кілька разів денно змінював воду в'язневі й приносив йому їжу, яку міг найкраще. Ловив жаби в ставку, часом вла-лося спішмати рибку, деколи давав орляті шматок м'яса, яке дістав на обід. Жаль йому було пір'яст-того в'язня, що так сумував за рідним гніздом і матір'ю-вірлицею. Йому хотілося конечно допомогти вірлиці, а коли побачив, що ця їжа противна — по-біг нишком у хлівець і підмав малого куліка, щоб жертвувати його для свого пір'ястого в'язня. Вки-нув куліка кризь ґрати в клітку. І дивне, заплахом крилячого свіжого м'яса очунялося кже малятко зі свого отупіння, кігті стиснули крилке поруччя, го-лова почала хвилье ругатися і раптом воно кину-лося на крилика та клювом стало рвати м'ясо кла-повухого звірятка — йому здавалося, що оце воно знову в своєму гнізді, що мати-вірлиця саме при-несла йому їжу-з того а дня Івась та орлятко ста-

ли приятелями. Дружні зв'язки між хлопчиком та птацем затіснялись чимраз дужче. Івась глядів крізь щілини рідке пір'я свого Друга, а орла приязним окиглінням відячувалоса йому. Згодом, коли Івась відходив від клітки, воно злітало до грат і дзвобом глядило його руку.

Не знало орлятко, що там, у синяві небесних висот м'ялою цяткою чорніє його мама, що на думках своїх крилах ширяє понад хату побережника, й подня вглядає даремно свою дитину.

х

Були жнива. Побережник пішов у ліс, Івась доглядав овець, а мати жала ячмінь, що миршаво ріс на кам'янистому ґрунті. Малесенька дівчинка з великими, синіми очима, з русим волоссячком і маленькими ніжками спала собі спокійно поплід снопом ячменю. Її раз велика тінь майнула на ячмінному стернищі, розлягло шум: могутніх крил і різкий плач дитини.

Заки перелякана мати отряслася зі збентеження, її очам представився жахливий вид: махаючи дужими крилами піднімалася поволі вгору вірлиця, держучи в кігтях маленьку дівчинку. Крик розлуки зашмер у горляніччї немасної матері... та змить материне серце це прийшло їй на допомогу. Прогомою кинулася в джері хатини й за хвилину вибігла, несучи високо над головою орлятко. Благальним рухом піднімала його вгору. Мовчки одне м терине серце до другого диво, лядина й птах зрозуміли себе... Поволі колудючи, чимраз більше й зільше опускалася вірлиця з маленькою дівчинкою в кігтях, поки обережно не поклада синьоюкоюї назад на давнє місце побіч снопця. А тоді вхопила з рух матері вірлятко й пошуміла з ним понад верховіття; ллиць у своє скельне гніздо.

х

Пройшов деякий час... Був гарний день... Золоте сонечко котилося з повагом по голубому небі... Івась пас корови, а малесеньке русовеньке дівчатко бігало по поляниці. Мати сиділа під оборогом і плела кошк з пруття.

Нараз із-за вершин дерев із шумом злетів униз ко-

18

роль птаця, скельної серед, нагрямаючи сь на дівчинку. З криком кинулась мати захищати свою дитину. Але орел спокійно покружив над її русою голівкою й зачепив легесенько кінцем крила кучеряве волоссячко. А потім підлетів до Івася й клявном погладив його руку.

Друг пізнав Друга. Це те саме орлятко, якому Івась дав свого лобамця-крілика, щоб рятувати пір'ястого приятеля від голодчої смерти. Але тепер це не орлятка, а дужий орел. Тверде хижачьке серце володаря скель зберегло приязнь; птах прилетів, щоб відвідати свого Друга-людину, щоб відновити дружні зв'язки. І з того ж дня часто відвідував скельня. Орел Івася та його маленьку сестричку...

розказав Муравленко

ПРИКАЗКА

Не вии орла літати,
а рибу плавати !

У ДЯКІВСЬКІЙ ШКОЛІ
(із життя Тараса Шевченка)

Був морозний, березневий ранок, а вночі завіяло всі степки горами снігу. Малий десятирічний Тарас накинуп на себе легку свитину і біг на науку до дядка. Там застав уже кількох своїх товаришів, та самого дядка не було. В печі горіло. А коло вогню стояв горщик з молоком.

— Дядко пішов десь, певно, що до коршми, — сказав Тарасові хлопчина Степанко. — А нам казав улазити, щоб рогонь не згас і щоб молоко не збігло. Тарас не дивувався. Йх учитель-дядко, значаюно був п'яний і замісць учити їх азбуки, заставляв до тької роботи, а за гонення — казав прутсом. Та й

тепер прут лежав на столі і всі боязливо поглядали на нього. Тарас стояв собі коло печі, щоб завітисся. Хата була велика і студена. Тим часом молоко закипіло і хлопці відсунули горщик на край печі.

В ції хвилині двері відчинилися, і в хату ввалився п'яний дяк, розпатланий, без шапки. Він заточився, спотикнувся і впав прямо на припічок. Підлучи потрутив Степанка, що саме йшов у ніч свіжу в'язку хворосту. Степанко зловився рукою за припічок, що не впасти, та на своє нещастя потрутив горщик, і він упав на землю. Молоко розлилося по хаті. Діти задревіли зі страху і кинулися втікати. А дяк заступив їм дорогу та закрічав:

- А! Ой як! То ви так молоко пильнуєте! Покажу вам! Вхопив зі стола прут, зловив Степанка за обшивку і кинув ним на лаву. Степанко не смів рушитися і ждав кари, хоч на неї не заслужив. Дяк розмахнувся та в тій хвилині сталося кось неслодіване:

Малій Тарас, що був найменший між школярами, прискочив до дяка і вхопив прут із рук.

- За що ви хочете бити Степанка? - запитав хлопець. - Він же з нічому не винен. То ви його трутили і через вас розлилося молоко.

- Ах ти, черт'ячино! - закричав дяк. - Далай прут і лагай на лаву.

- Ось вам прут, - сказав хлопець, розломив прут надвое і блистр кинув у ніч. - Цей прут несправедливий, як і ви!

Кажучи це, відважний хлопець дивився дякові прямо в вічі, а дяк зчудувався, зніяковів; зовсім протверезів. Але хотючи закрити свою ганьбу, крикнув до дітей відкривши двері на розтір:

- Геть мені з хати!

Перелякнані діти зсипались з хати як голуби з перки лева і повтікали додому. І пішла чутка по всьому селу, і село мало потіху. Люди говорили:

- Цей Тарас, то незвичайний хлопець!

- Мабуть йому писано у Бога за Правду постояти!

- Помагай йому, Господи, - шептали старі діди і наче бачили своїми старечиними очима майбутню славу

малого Тараса.

А дяк запер хату і кинувся на постіль-сплав цілий день і ніту ніч, з проснувшись, мабусть, подумав, що це все йому снилось.

Коли другого ранку прийшли Тарас і Степан та другі діти - дяк не згадував про вчорашнє, того дня був тверезий. І з того часу став багато лагіднішим до своїх школярів.

Так поправивши його сміливі слова малого оборонця Правди.

Як Маруся вшкунувала пам'ять Тараса Левченка

У читальні мав бути в дні 10. березня вечером концерт для вшкунування пам'яті Тараса Левченка. Маруся саме закінчила вишивати рушничок, що ним хотіла пржкрасити портрет Тараса на сцені.

- Чи не гарний рушник? - питала матері, бо любила, щоб її за гарне діло похвалили.

- Гарний, доню - сказала мати. - Це дуже гарно, що ти базавш і своєю працею причинитися до зшкунування нашого найбільшого поета. Належно, колишеш краше вшкунув його пам'ять, ще кращими й кращішими ділами.

- А чи можна ще чимсь кращим прикрасити портрет Левченка? - запитала дікава Маруся.

- Ти мене не зрозуміла, - сказала мати, усміхнувшись. - Ушкунувати пам'ять Левченка можна не лише гарним рушником, але всяким добрим ділом, що вишкунуть на користь спільноті. Левченко ж терпів і жав для спільноти, для всього народу.

- Ну, то скажіть мені, матусю, яким ще ділом я могла б зшкунувати пам'ять поета?

- Може тошпитесь до цього нагода, тоді скажу тобі, - відповіла мати.

Концерт був гарний і добре здався. Батько Марусі, парох цього села, мав промову, а Маруся декламувала вірш "Тополя". При вечері тільки і велася розмова про концерт, а по вечері почали читати

"Кобзаря". Читав трохи молодший братник Марусі, Злодко, а більше Маруса. Прочитала цілі "Гайдамаки", а потім читала "Катерину" і мабуть ніхто з них не заприймав, що двері з кухні до ідальні відчинені, а на порозі стояла ввесь час домашня помічниця Настя і слухала уважно, що читають. А коли в кімнаті були вже тільки Маруся і Злодко, Настя якось соромливо підійшла до них і сказала: - Це дуже гарне, що ви читали. Ох, Господи, чому я не вмiю читати, - зітхнула Настя. - Я читала б ці вірші днями і ночами.

Марусі промайнула в голові думка:

- Братку, я навчу вас читати і писати і тоді ви будете собі читати Шевченкові твори.

- Ох, любя Марусечко, Бог би з вас говорив! - сказала радісно Настя.

Відтоді почалася правильна наука. Настуня і Маруся вставали годину раніше всiх, щоб спокійно вчитися азбукки. За три місяці Настя вже поволі читала друге коване слово і млекала з радості, коли сама собі прочитала "Тополю".

По ваканції Маруся пішла до школи до міста, а мати її продовжував далі вчити Злодко.

Мати її опішше радість Марусі, коли вона якось уде перед Різдом, одержала поштою листа, писаного Злодкою Насті. Вєвправне, але виразне письмо звернуло її ще більше, коли прочитала таке:

- "Свій перший лист пишу до Вас, Марусю, бо Ви відкрили мені світло. Я вже тепер прозріла правдивими очима. Нехай Вас і Вашого братчика Господь обдарить усім добром, що Ви мені, оліпій, дали пізнати світ Божий. Я читаю чим раз краще, почувте самі на Різдо".

А крім письма Насті, прийшов ще лист від матері. Мати писала:

- "Я не бачила, щоб хтось у світі був кому такий вдячний, як в'ячна тобі Настя, Марусю. Ти думай, що Ти, доню, хоч мала, зрозуміла, якими ділами найкраще вшанувати пам'ять Тараса Шевченка. Подумай собі, скільки є таких то людей, молодих і старих, що мало знають про Шевченка, бо вони неграмотні. Скіль-

ки то гарної оботи має те таких дітей, як Ти, Марусю! Коли б лише й найзліше дідочок зрозуміло, то найкраще вшанувать пам'ять Кобзаря, коли помістять такому незрадчому неграмотному просвітителю. Коли Шевченко пише: "Собніміте ж, брати мої, найменшого Злата", то він такими словами визнає також всіх освічених просвітити необразованих, бо вони зрозуміли не тільки, хто був Шевченко і які гарні його вірші, але також, щоб могли саідомо працювати для добра нашого народу, бо до цього визнає нас усіх Тарас у своїх запозітах".

Маруся чулася тогс днє найшасливіша в світі. Це вдовасленнє відчувє і знаєє тільки той, хто знає, що вчинив якесь гарне і корисне діло.

Юра Шкрумеляк

ЗАГАДКИ

Без дірочки, без дєйця - повна бочечка пiнця ?

/ ядце /

По мєє ноги, а не мєє бiгати ?

/ крiсло /

ПРИКАЗКИ

Вєяка птєчка своїм носиком живе

Пiвєнь крiзь нiч за своїм хазяїном побиваєтєся

Мiоцянь березєнь з трояка-бика рiг збиває

ЧИ ЗНАЄШ ТИ ДОБРЕ ГРИ НОВАКІВ ?

Починаємо говорити про гри новаків, як звичайно з "недікавого" квача. Кожен його знає та ще й не одного простого квача, а китайського, давай руку, з острівками, дерев'яного, залізного - просто цілий ряд відомих і, може хтось скаже, нецікавих квачів. А на ділі, що це за гра? Чим вона розумна? - запитає хтось - один ловить, інші втікають в різні сторони, щоб різними способами рятувати себе. Але як ти, брате, провадиш гру з новаками, мусиш знати, чим вона розумна, мусиш знати, чому ми її провадимо; бо в цій грі немає нічого безпідставного.

Пригляньмося до такого квача давай руку. Цю гру провадимо як звичайного квача з малюю, на перший погляд незначною, різницею. Численням до запропонованого грачами чола, або іншим способом, встановлюємо "квача", відмовуємо поле гри (щоб діти не розбігались задалеко), пояснюємо перебіг гри, повторюємо правила, сигнал і гру починає.

А перебіг квача давай руку - такий: "квач" щоб зловити, мусить доторкнутись до котрого-небудь із грачів рукою, тоді діткнений підіймає руку і кричить: "квач!" і починає сам ловити. Такий перебіг і при простому квачі. У квачі давай руку "квач" не може доторкнутись до двох новаків, що схопились за руки, ніби рятуючись перед "квачем". Однак, щоб усі не поставали парам і не дивились на квача, а квач на них, не вільно триматися за руки надто довго. Як тільки "квач" біжить в іншу сторону, треба розлучитися.

Та і яка ж мудрість у цій грі? Суть гри така сама, як і в простому квачі, та з відоскисненням. Діти учаться добре бігати, розвивають меткість рухів, спостереження і швидко реакцію

на спостереження. Але як провадитимеш квача давай руку, то може трапитись ось таке: "квач" женеться за кимсь, всі розбігаються від нього у різні сторони, а один новак летить прямо назустріч "квачеві". Чому? - Рин біжить, щоб подати руку тому, хто в небезпеці: тому, що може бути спійманим, біжить, щоб врятувати товариша.

І твоє серце, серце орла-впорадника стрепенеться. Ти їм, новакам, цього не скажеш, але ти побачив, що гра мала успіх; з'явилось почуття солідарності, товариськості. Хоч як воно не страшно, здається підбігати до "квача", але новак перемагає страх біжить рятувати товариша. І ще щось, він починає вміти "ризкувати". Він зрозумів, що така акція не є небезпечна, бо якщо йому вдасться схопити товариша за руку, то і його самого квач не зможе шпикувати.

Ось і суть і ціль гри в квача: бігання, меткість, швидкість, виконання рішень та швидко сприймання спостереженого. А давай руку - почуття солідарності і розумна піддага.

Для певності, як тобі хотіг ти перекошти гри; не забуде після піджукання площі, пояснення перебігу гри та визначення квача ще раз повторити правила гри.

А тепер запитання:

1. Яку ціль має гра "кутучки", що є подана в цьому числі? Відповіді. токуватимуться: 3-2-1.
2. яке значення гри "жуляр"? Відповіді. токуватимуться: 3-3-1.

Арапат

КУЛІБІЗІ ОРГАНІЗОВАНІ ГРИ

КВАЧ ПРОВАДИ

Одного з гравців вибирають "квачем", від якого інші діти втікають, а квач їх ловить. Кого підмає (догору - хвостом рукою) - той вигукує: "квач!" і тоді всі діти втікають від того квача, до їх ловить. Триває ця гра 5-7 хвилин.

КВАЧ ПРИСІДКАВИ

в укладенням попередньої гри, а саме: цей гравець, за яким хвостом "квач", щоб рятуватись, - присідає (наприкладки) і тоді "квачем" невідомо його ловить.

КВАЧ "ДАВАЙ РУКУ"

Так, як присідкави квач, гравці замість того, щоб присісти, тоді хто тимає, капає когось із гравців на руку.

КВАЧ З ГАРЯЧИМ МІСЦЕМ

Мається 2-3 кола в різних кінцях майданчика і тоді той, за яким хвостом "квач", має право рятуватися від "квача" - заокочивши жакесь коло, куди "квачем" невідомо входить. Замість того, щоб ставати в коло, можна задалегідь, умовившись, що це, ухопитися за дерево або ямуць металеву річ (як до гри провадиться в кімнаті), тоді "квачем" не відомо його ловити.

Правила гри:

1. Квачем не відомо гаятися за якийсь одиниць.
2. Квачем не відомо стояти біля того, хто пристів або заокочив у коло. Він мусить ловити все когось іншого.

3. Той, хто врятувався від квача - присівши, вхопивши когось за руку, заокочивши в коло і т.п., не має права довго сидіти наприкладки або стояти, а після врятування зараз же вибігає.

4. В грі квач дає руку - беруться за руки лише двоє. Кожного третього, хто причепиться до них, "квач" має право ловити.

5. Підманий вважається той, до кого "квач" тільки доторкнеться.

6. Забігати за межі майдану не відомо. Цей вважається підманим і стає "квачем".

КУТОЧКИ

Ціти стоять біля дерев або в накреслених по землі колах. Один з гравців, що лихиться не біля дерева, чи в колі - підходить до того, що стоїть в колі й каже: "Машко, машко, продає мені свій куточок!" - "Не продаю!" - відповідає машка, і в цей час діти перебігають, міняючись колами, а той, що був без кола - намагається зсочети в порожнє коло. Як це йому вдається, то той, хто лихається без кола - починає сам питати: "Машко, машко, продай мені свій куточок!"... і гра продовжується як спочатку. Коли тому, що стоїть посередині довгий час ніяк не вдається захопити собі відоме коло, спорядник вигукує "Хата горить!" і тоді всі мусять помінятися колами і в цей час вже легко зайняти одне із звільнених кол.

Правила гри:

1. Мінятися колами тим, що стоять поруч або через одне коло, не відомо. Можна перебігати не близьче через два кола.
2. Не загромуватися в своєму куточку і частіше ними мінятися.

Вказівки до гри:

Ця гра добре проходить на великій площі, де багато дерев, що розташовані недалеко одне від одного. Спочатку куточки (дерева, кола) треба розмішувати близьче і поступово збільшувати віддалі між куточками (деревами, колами).

ТИНОК

Діти промовляють або співають:

-Гей, хто буде мені помагати ?
-Гей, хто буде тинок заплітати ?
Нема дідок закурився -
Тинок завалився,
нема його оліду !
-Не журися діду,
ми будем скакати,
тинок заплітати !

Діти стоять в одну лаву в віддаленні простягнуто руки одне від одного. Той, хто стоїть останнім у лаві, після вище поданих слів - починає "заплітати тин", тобто оббігати, стрибаючи на одній нозі біля кожної дитини, спереду однієї, а потім ззаду другої. І так оббігає все лаву, як у тину обплітаються кілки, як горюдаць тин. Коли дострибає до першого в лаві, то сам стає першим, а останній з лави починає скакати так само, обплітаючи кілки. І так по-черзі всі діти обплітають усі кілки. Коли дітей мало, то можна, як грають у хаті, ставовити стільці, замість дітей і їх оббігати, скакаючи на одній нозі. Хто не доскочить до кінця - дає в заставу бант і виходить із гри.

Після закінчення гри банти розграють, як звичайно.

Марія Кркевич

ЦІЛЕННЯ М'ЯЧЕМ

На стіні (дереві) прибиваємо палерове коло. Діти стараться впілити до нього м'ячем із визначеної віддачі, напр., 8-10 кроків. Кожний ділять означене число разів, а зиграє той, хто більше разів впілив.

Н С В А Ц Ь К І Г Р И

ЯКІ ПЕРЕМІНИ НА СТОЛІ?
Впорядник укладає на столі кілька, а часом кілька-кандяць предметів і дозволяє на голові (опочатку дві хвилини, а пізніше коротше) пригледатися до цих предметів. На чергове гасло всі сфертаються, впорядник робить зміну в укладі предметів. На чергове гасло знову обертаються і пригледяться до уложених на столі предметів. Хто вкандя найшвидше на зроблені переміни.
Повторити кілька разів.

НА ЗУСТРІЧІ

Одному з новаків подають усі інші руки. Після цього го зав'язують йому очі та знову подають руку. Новак із зав'язаними очима повинен дотиком пізнати того, хто подав руку. Впорядник уважає, щоб не було зайвих жартів.

ДОБРЕ НЕХАЙ

Кожний новак по-черзі розпізнає за допомогою ношу шість предметів, речовин, які приніс впорядник. Хто найбільше розпізнає ?

РОЗПІЗНАЙ ТА ЗАПИШИ

Впорядник подає кожному новакові шість, доволі часто вживаних речовин (розчинів), які мочки, за допомогою смаку, новак має розпізнати, а пізніше записати.

Хто розпізнає та залише всі речовини ?

ХТО Я ?

Одному з новаків зав'язують очі. Вказаний впорядником новак говорить: "Хто я?" Новак із зав'язаними очима повинен сказати ім'я цього новака, аби описати, як виглядає.
Хто пізнає більше новаків ?

ГРИ З ДІТКЕННЯМІ І НА МАЙДАНІ

УДАРНИЙ СЕЗОН

Новачки сидять за столом та швидко вдаряють по черзі п'ястком по краю стола. Не приспішуючи ударів хто вдарить швидше, як ударив його попередник, то ді він виходить із гри. Виграє той, хто замишлюється останнім.

СІРНИКИ

Ролі сидять чи стоять лавами. Біля кожного розвоз лежить коробка із 12 сірниками. На гасло розві ви мають по-одному сірникові та подають дальше. Сірник мандрує з рук до-рук аж до кінця лави. Останні новачки з лав складають сірники до коробки. Розві подають сірники дальше один за одним. Виграє рій, що швидше переловить сірники. Гра переводиться ролями. В одному році переводяться три так, що рій ділиться на дві половини.

Зайці

Гравці (11-30) вибирають з-поміж себе одну або дві собаки й чотири до двадцять "зайців". Інші беруться за руки і творять коло. В його середині "город", а якому сидять собаки. Ланцюг гравців в одну місі розривається, творяться ворота завширшки на п'ять кроків. Кожне з дві собаки - зробити двоє або й троє воріт. Через ворота можуть зайці вистігати й вбігати. Мета зайців - збігти в город по капусту і втекти від собак-сторожів. Мета собак - не спустити зайців до городу і спіймати їх, що втікають. Гра кінчається, коли всі зайці переловлені, або коли пройде укладений час. Гра продовжується, коли виберуть нових зайців та

сзбак з-поміж зайців, що стояли в ланцюгу.

Додержувати таких правил:

1. Діткнений зацеп уважається зловленим.
2. Зайці мають право втікати через ворота, бігти позад руки гравців та навіть розривати ланцюг з розгону.
3. Ті, що стоять в колі, допомагають собакам, не злиускаючи зайців з кола. Для цього вони то опускають, то підносять руки.

ПІДЖИГУРКИ НА МІСЦІ

Кожний гравець вибирає собі місце біля якого-небудь предмету, напр., стола, крісла. Тому не вільно відходити від нього. Сланцю із гравців зав'язують очі, і по черзі з ним кідкакратно і гін їде шукати того, що погано поведеться. Уоден із гравців не повинен вгадати, де він є. Щоб викрутитися від сліпця, гравцем дозволяється кружляти, присідати тощо, з умовою, що вони дотримуватися вибраного предмету. Інакше уважатиметься як таких, що покинули місце - вони виходять із гри. Діткнений стає сліпцем.

МУЛЯР

Новачки визначають 4-6 метрову лінію, якою має іти мур. По-середині лінії стає "муляр". Усі інші гравці - "цегли". - стають у деякій віддалі від лінії. На гасло муляра "Цегла!" - всі цегли перебігають через лінію мурку на протилежну сторону. Муляр стає расться зловити цеглу (діткненим) і ставить її на одному із кінців лінії мурку. На чергове гасло цегли знову перебігають. Зловлену цеглу муляр ставить на протилежному кінці мурку. Гра продовжується доти, доки муляр не переловить усіх цегол.

Правила гри:

1. На гасло всі перебігають лінію мурку.
2. Муляр ловить цегли лише на лінії мурку.
3. Вмуровані цегли стоять на своєму місці.

САМОДІЯЛЬНИК ТРАПІ

Попробуй зінценізувати подану казку після попереднього переказання її новачкам. Нам'ятай, що інценізування проводиться без особливих приготувань (без декораций), при чому кожна дієва особа повинна одною, двома признаками, як символами, визначати ту чи іншу тварину — за допомогою предметів, що є під рукою.

Двократне інценізування цієї самої казки на одних сходинках є недоцільне.

У вигляді, коли перша спроба зінценізування казки не вдалася — треба перевести кілька лімічних гір, щоб підготувати до цього новачків.

ВІСМІВІР ЗВІРІВ
(народна казка.)

В одного ледачого й злого хазяїна був віл. Роботякий був віл, багато роботи робив, а вола за все це в холодній повітці держали й харчі погані давали йому.

Принішла зима люта: стужа, холод, голод.

— Покину я лихого хазяїна — піду світ-за-очі. Гірше не буде.

І покинув він хазяїна.

Іде віл, іде, а назустріч йому баран.

— Куди йдеш, баране? — питає віл.

— Від зими лютої тікаю — літа красного шукаю, каже йому баран.

— Поди зі мною — веселіше буде.

Сті пішли вони вдвох. Ідуть вони, йдуть, а назустріч їм свиня снігом збрела, рожкає.

— Куди, каповуха, йдеш? — питає віл.

— Від лютої зими тікаю — літа красного шукаю, одказує свиня.

— Ходи з нами — веселіше буде.

Бсі в снігуртом йдуть далі, а назустріч їм гусак іде гусак, а боку на бік перевальветься, сам до себе говорить.

— Куди, гусаче, йдеш?
— Від зими лютої тікаю — літа красного шукаю, — відказує гусак.

— Ху, ходи з нами — веселіше буде.
От і гусак пішов з ними. Ідуть вони, йдуть, а назустріч їм півник-співунець, червоний гресбінець, поважно так ступає, ку-ку-рі-ку своє виспіває.

— Куди, півнику, йдеш?
— Від лютої зими тікаю — літа красного шукаю, — відказує півник-співунець.

— Ходи з нами — веселіше буде.
Ідуть вони всі вкупі. Вечоріє, а мороз — розлягувався, аж мурзе. Від і каже:

— Пускаймо, друзі, хати!
— Рені тая хата не потрібна: мене козук тепліє, — баран каже.

— І я морозу не боюся, — свиня каже, — я в землю зарився.

— А нас пух буде гріти, — казуть гусак із півнем. Довелось одному голосі йти шукати. Бродить він, блудить у лісі, аж раптом дикиться — стоїть у гущавині хатина, а коло неї ще й стіжок сідна. Замислює собі гін пркспівувач: і теплі, з добрі — йзагологі смашна й хатина тепла.

А то раз уранці, на світанку чує від — хтось стоїть кає. Відчиняє гін двері, а коло дверей стоїть баран, змерз, аж тіло труситься.

— Пустя, брате, погрітися.
— А ти ж казав, що я тебе козук теплий... Не пущу!

— Бачку, брате, пусти мене до хати, а то пропаду. Прости мій нерозум, будем гуртом жити. Все тепер я добре бачу, що в гурті наша сила!

Підмавав віл, подумав, та й пустил барана.

А тротки пізніше й свиня придбала до вола.

— Пустя, брате, погрітися.
— Ні, не пущу; ти в землю зарився та я так переживуеш.

— Бачку, брате, пусти мене до хати, а то пропаду. Прости мій нерозум, будем гуртом жити. Все тепер я добре бачу — до в гурті наша сила.

Подав віл, подумав, та й пустил свиню.

Мину... багато часу - шентаються до вола, дов
 ораці, гусак із півнем.
 -- Пусти, братіку, погрітись.
 -- Це плу - вас пух гріє!
 -- Бичку, брате, пусти нас до хати. Мороз припікає
 ніжка примерзає, як не пустиш, загинемо! Ціости
 нам, нерсзунним, будемо гуртом жити. Тепер уже до-
 оре бачимо, що в гурті наша сила.
 Подував віл, подумав, та й пустив до хатини й гу-
 сак з півнем.
 Стали тоді жити вони всі вкупі.
 Їгла собі, пожема шукачи, повз хату лисця. Чує
 - півень пісні вислівує. Забалаюся лиснці півня-
 чого і, 'ясня посмакувати - та як його дістати? Пі-
 мля тоді лисця на хетромі: побігла до ведмедя й
 до вовка, та й каже їм:
 -- Знайшла я вам, друзі мої дорогі, гарну поживу:
 тобі, ведмедю - бугая; тобі, вовче - барана, а со-
 бі - півня.
 -- Добре, кумася - одказують ведмідь із вовком -
 ми твоєї послуги ніколи не забудемо.
 Повела лисця звірів до хатини. Ведмідь тоді й
 каже вовкові:
 -- Ти йди вперед.
 А вовк одказує йому:
 -- Ні, ти, ведмедю, більшу сизу за мене маєш, тобі
 треба йти вперед.
 -- Ну, гаразд, - погодився ведмідь.
 Подивився від у вікно і побачив: до хатини звірі
 йдуть... Перелякався баран, перелякалася бвнина,
 перелякалися гусак із півнем... Що його робити?
 А віл тоді й каже:
 -- Не бійтеся, друзі, нічого. Бивемо ми з вами те-
 пер добре, не голодні й тепло нам. А все це тому,
 що живемо ми в друзі великій, один одному допо-
 магаємо, з біди друг друга виручаємо. Давайте ж і
 тепер сміливо, друзі, бити наших зорогів...
 -- Згода, погоджуємось, - загукали всі.
 Сказали - зробили.
 Як тільки ведмідь підійшов до дверей, а віл, ба-

вспів ведмідь і на задні лапи вст'ялись, як ніл
 придавив його до стіни рогами, а баран на всю си-
 лу, з розгопу, почав бити його своїм лобом. Сзіна,
 часу не гаячи, розпочала шматувати ведмедя своїми
 іклами й рилом, а гусак тек задніх не пасе, това-
 ристо підтримує: кляве ведмедя своїм кіцким дзю-
 бом.
 Півень вилетів на двері, та на свою силу як загор-
 лав: "Ку-ку-рі-ку)..."
 Вовкові здалося, що півень кричить: "За-рі-жу-у-у!"
 Перелякався вовк та і кинувся тікати. А лисця ще
 раніш за вовка втекла.
 На-сильу ведмідь вярвався - доброї прочуханки дали
 йому друтні звірі.
 А віл, баран, свиня й гусак з півнем стали зноба
 спокійно собі жити в хатині.

за Гр. Косинкою

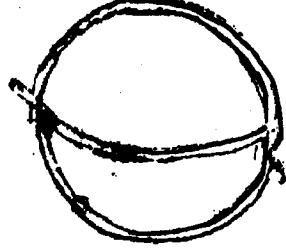
Запитання:

Котру з частинок 3-ої точки виног проби на сту-
 пень коротодзюба можна пояснити за допомогою казки
 "Скільки звірів"?

Відповіді точкуватимуться: 5-3-1.

М А Ї О Т Р У В А Н Н Я

РОБІМО М'ЯЧ

Подбай про декілька метрів мірно
 грубого дроту. Можна також вико-
 ристати дрiт із різном грубістю
 із застереженням, щоби різниця
 грубостей не була надто велика.
 Загрубий дрiт не надається тому,
 що з'яв'ється за важкий.

Перш за все робимо о к е л е т м'яча із дроту:

Плетемо з дроту коло так велике як великим хочемо мати м'яч, пізніше з того самого дроту друге, прямише до попереднього (рис. 1), а потім третє і чергові, що укладаються подібно до частинки понатамчі. Чим більше к'я, тим краще збережеться куліста форма м'яча.

Другим, таксамо довгим дротом переплітаємо впоперек до зроблених попередньо кол (рис. 2). Віддалення подинних переплетітань не повинно бути менше 2 см (з уваги на тагар). Дільні проміжки заповнити лотушковим переплітанням.

Верхню частину м'яча робимо із шматини, які маск. до диспозиції. Витинаємо з декількох матеріалу шість частинск (рис. 4), величина яких є рівна половині об'єдну м'яча. Не забути при витинанні про і цв'язний беріжск довкруги кожної частинки, за допомогою якого їх зливають. Не всі частинки зшиває. Зразу, замішавши твір, ми крізь нього вставимо дротаний скелет і ший-тинк (рис. 5).

У випадку, як верхня частина збільш лежала на скелеті, можна випхати деякою кількістю дуже легкого матеріалу, нпр., ватю. Зроблений м'яч не скаче, та зате надається до гар із киданням та дивленням м'яча, навіть до відбивання.

ІЗ ПРИРОДНИСНОГО ЗАПИСНИКА КАПУСТОНЬКА

Покинута, занедбана на лугу зелене капустонька у снігу, а до неї стежечку не одну протоптали ніженки до лану.

Догадайтесь, дітоньки, ви самі, хто це робить стежечку у зимі. Я в цьому віршику не скажу, бо сам ще раз глянути побіжу.

О. Олесь

ЗАЄДЬ

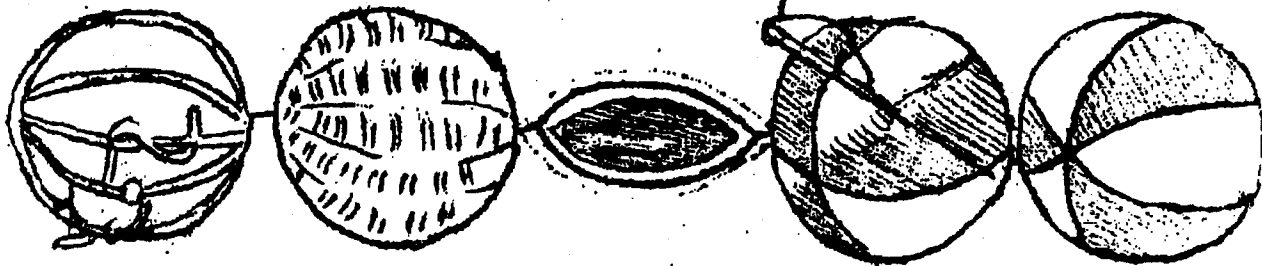
Схожий на крілька, сірий, довгий до 70 см, довгі вуха з чорними кінчиками стоять на сторожі, слухають, чи хижі звірі не полують на нього, а тоді треба... всікати. Довгі задні ноги допомагають йому стрибати (передні лапки - короткі)... Великим стрибками старається врятувати себе, коли за ним жемуться собаки. Із стражу жалісно пищить.

Голос: муркання.

Відвідує поля, щоб там знайти капусту чи городину. Зямом обгрізає кору дерев, кущів. Гризти мусить, бо йому ростуть постійно передні зуби.

Молоді родяться при кінці лютого і в березні.

Следи зайця подібні до слідів крілька. Передні ноги ставить одну перед другою, а задні завжди спільно перед передніми. Скок його в три рази більший чоловічого кроку. На твердому піску видно сліди перш.

ШПАК

Живе в Європі, Африці
Азії. Залюбки перебуває
на високих деревах, ве-
ках, дахах.

Вигляд: синьо-чорний із
фіолетно-зеленим полис-
ком, малими, трикутними
білими плямами і жовтим
дзьобом. Самичка матові-
ше забарвлена і сильні-
ше цяткована із бронзо-
вим дзьобом. Криль по-
казні, сильні, витрива-
лі. Літає швидко.

Шпак -- жвавий, говарись-
кий, завжди погідний та
веселий, часто купається.
Його можна часто побачи-
ти на спині, тварин, що
пасуться, де збирає ін-
секти.

ХОЗІТЬ СТРИЖАЄ

Гніздо будує в душла-
вому дереві або в мурах
якоїсь вилягається впродовж 14 днів шпачата. Часті
на явчках сидить самець та свинце. Молодих виводять
два рази до року.

До відлету збираються постуново в більмі скупчен-
ня; відлітають до південної Європи або Африки в
хвостні та лютотопеді. Прилітають вже наліть у теп-
лі дні січня і лютого, полетарчнсь на данна міс-
це. Шпак-пташка корисна. Дбаючи про їму для себе й
своїх пташенят - він вигублює багато гусені, хро-
бачків, метеликів, жуків, черви та сарани, а гомоп-
но слимаків і загалом всяких слизняків, яких він
дуже любить; не погорджує таж і черешнями та яго-
дами.

Як молодого шпача приручити, він легко звикає й
робиться дуже втішним: легко вивчається різних
штук, переймає голос та пісні інших хатніх пташок
- вивчається висвистувати голос деяких пісень.
Про одного такого вдатного шпачка розповідають
такі:

Один старий дядько дуже любувався в птаках. У нього
була повна горниця різних птахів: солов'їв, дроз-
дів, овсянок, коноплянок, синиць усяких, снігурів....
Все те писцело, кречало, свистіло та цвірінчало...
Був у його шпак, що змів говорити. Як тільки дядь-
ко спитає: Де ти, шпаче? - то він зараз же й відкаже:
- Я тут, дяде! Раз прийшли до дядька юрбою хлопці, а
з ними прийшов у птичню і Ковалів Борис. Дядько
бачучи шпача, гукнув: Де ти, шпаче? - Я тут, дяде!
- озвався шпак у... Борисовій кишені.

ЖАБЗОРОНОК

Тільки дід Ілько вліхав у поле, а вже йому жабно-
ронск спілат над голозом:

В полі, в полі плуг і кінь і
дід, діду, сій ячмінь і

Дід Ілько гомікнувся:

- Не підганяй мене старого, сьогодні вже сіятиму.
Жабзоронск наче зрозумів дідові слова, бо відле-
тів високо і там д'яго тійнсь, до діда Ілько вже
сьогодні і сіє ячмінь. Нарешті втомився і, наче
грудка злетів на землю.

- Зичтыва пташка, той жабзоронск! Тіпиться, що
жачи сіють, хоч то не для нього. Він і зернини не
рушить. Підкає лише шкідливих жубачків... Усе зні-

члєва пташка!
Жайворонок несподївно пурхнув з-під межї і знову заспївав.

— полі, в полі онїг вже щез!
Дїду, дїду, сїч овес і

дїд зуинився і сказав до жайворонка:

— Бачко менї впоратися з роботою, а ще ячєно не засїє, а ти вже про овес опїваєш.
Жайворонк заспївав суворїше:

Дїду, дїду! Гей, не стій!
Скорше, скорше прося сїч!

Дїд засоромився.

— Правда, пташко! Грїк в такий дєгь і хвилину прогаїнувати, а я зуинився і стов. Яно, Жєзєнь-жє!

— О полудня дїд Ілько зораз загїн. Дєл конєзі оброку, а сач сїв у борозні і зарїсав. Приснилося йому, що прїлетєв онук Роман, поцїдував у руку і сказав: — Сач поорю, сач засїє, сач поробєтє всю важку роботу, лиш хату пильнуйте і коровку попасете! Дїд Ілько хотїв поцїдувати онука, чо-мо, та жайворонк знову суворо заспївав над головою:

Дїду, дїду, лїнькз кєнь!
Скорше, скорше, сїч ячєнїнь!

Дїд Ілько прокинувся і ночєнї вїпра думатися:

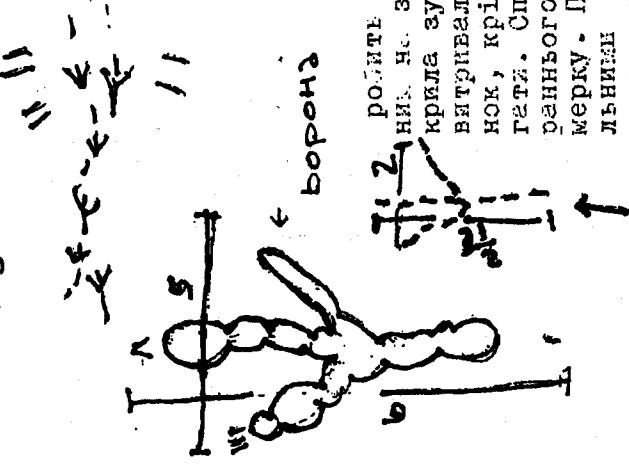
— Де сардєк на старєго дїда, пташко! Приснився менї онук Роман. Вїн далакє, далакє, — в Сибїру, там, жайворонку, там не бував. Ти летїл собі до теплїх країв, а там, де лєта зєжа, не заглєнеш! Жайворонк навїть не слухав дїлових слів. Коли ж дїд узєв на лїве плєчє сївнє, є в праву руку набрав добїрного зерна, то жайворонк пїдлетїв дучє виссоко і там довго-дєзго гїшився.

— І чоґо дїд чоку так тїмєтїсє? — дїдувався гєробці, а є прїлетїлї з сєла красти в дїда ячєнїнь. Бє моглї оаколлєк-гєробці, чо ганяються тїлькє за пошєвою, зрозумїти рєдєстї жайворонка.

Жєрослав Петрїєв

ЖАЙВОРОНОК

Вїглет Воронї

Живє на простєрїх і плодєвитїх ї управнїх рївнїнїх. Оминає бїльшїх скупчєнь мїського сїльського, а навїть лїсового як тєж і вїсоких гїр. Прїлїтає в першїї половинї бєрєзня; вїдлїтає збїрно у верєснї — жєвтнї.

Вїглад: пїр'я сїро-срєзєвє з тємнїми цїтками (лолом бїлєва) рєзїтє жайворонкє малє помїтнїє на зємлї. Довгї та шїрокє крыла зумовлюють мєткїсть та вїтрївалїсть у лєтї. Жайворонк, крїм того, умїє дєбрє бїгати. Спїв його можнє чути з раннього ранку до пїзнього сурєрку. Пїдчас спїву вїн сїра-лїнькє полєтами пїдносїтьсє вгєру, постєпово знїжуєтьсє і зрєштї, як камїнь, злїтає на зємлю.

Жайворонк

Гнїздє його тєжкє помїтнє по сєрєдинї поля чи дубкї, в заглєбїнцї — по-мїстєцькї побудєванє з пїр'я шерстї, корїньчїкїв та стєбєлєць. В гнїздєчкє сачлїчка склєдає 5-6 сїро-бронзовїх яєцькє, з якїх по двох тїлєках вїводятьсє молєдї.

З увагї на помїву, жайворонк є велїкїм дєбрєдїєм сєлянїна. Вїн кормитьсє гусїнню, хрєбєчкєм, сїлї-мєчкєми, а також і насїннєм бур'янїє. Жайворонк, шо живє в гєях є трохи мєншїї за пєльсєтє.

РАЙНІ БЕСЯНІ КВІТИ

Скорозріст-гідснїжник (три білі пелюстки), ско-
роспїлка песняна (пелюстки з жовто-зеленими цят-
ками на погрубїлих кїнцях). пралїска-конопелька
(білі квїти). Це одну квїтку зустрїчаємо ранньою
весною. Вона про себе говорить:

Я перша квїточка,
блїкїтна голївочка,
з-пїд снїгу виглядаю,
з весною час вітаю. / Пролїски /

Простежити, котрі дерева та кущї вкривають ся пер-
ші листям (верба, береза), котрі останні (дуб,
верба, акація); котрі кущї т. дерева пердї цві-
тує (ліщина, верба, осика) а котрі останні-
(акація, бузина, липа).
Звернути увагу на вигляд перших цвітїв (зітро-
цвітні, без оцвітїни), на краску цвітїв томо...
Відкрити взаємозв'язок цвітїння і вкривання лїс-
тєм у поодинокїх кущїз та дерев.

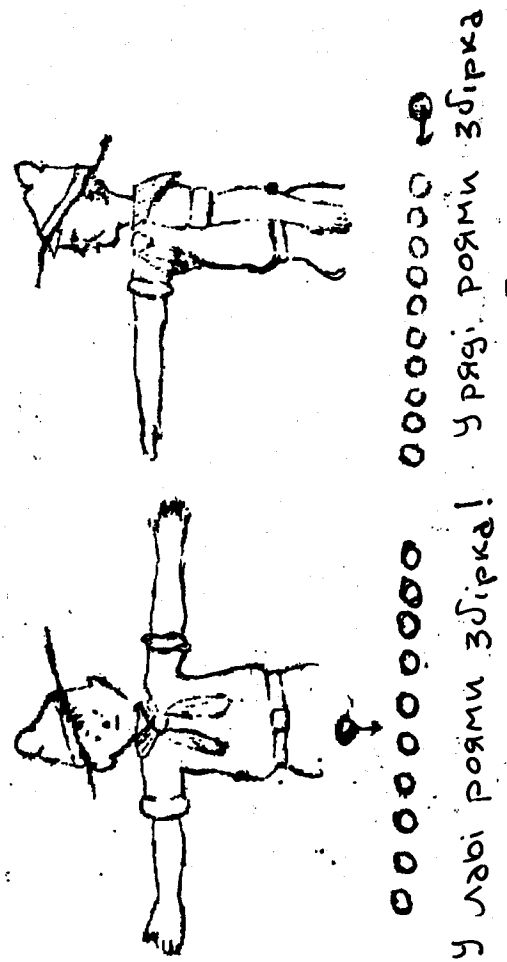
Запитання:
Котрі птахи та в якїй черзї прилітають до нас у
березні та квїтні ?
Відповідї точкуватимуться: 3-2-1.

ТАЄМНИЦА МОБА НОВАКІВ

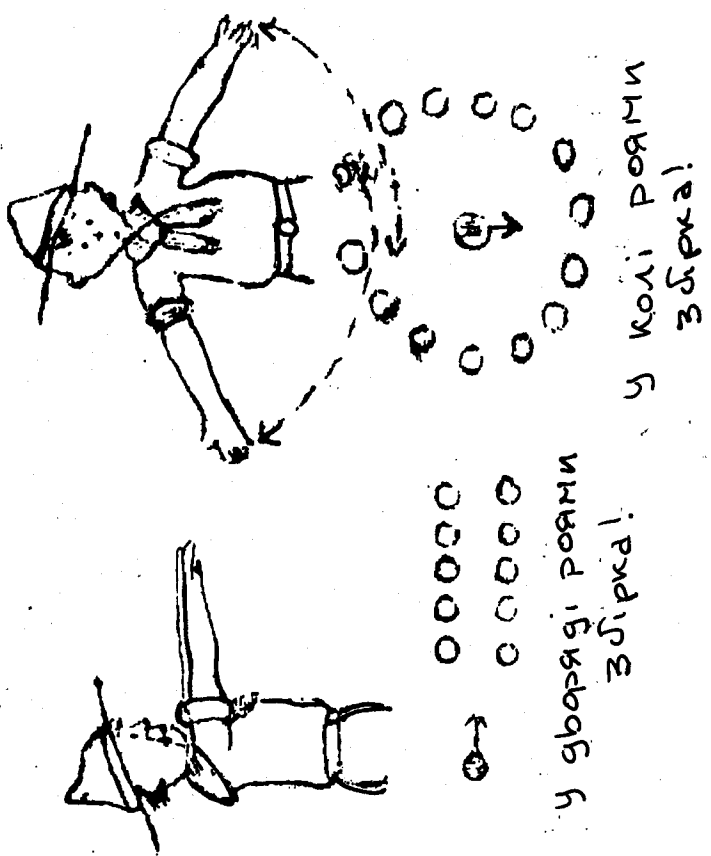
акнал зікнїдропз елшереп
р іцясїм інтїдк їоус
їгалзав ат яажлжабор
одон огомреп їлсїч
ан унадон усерда

До поданого зразка шїфру не ггажаємо за доцїльне
додавати будь-які зашїфруванї.

ЗНАКИ РУКАМИ

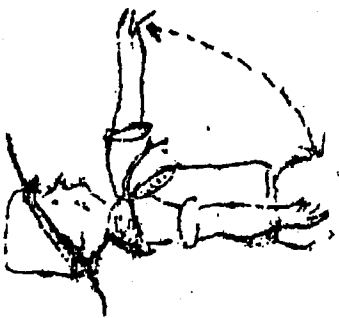

У лавї роями збірка! У ряді роями збірка

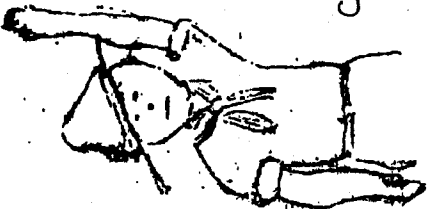
У зборядї роями збірка!

У колї роями збірка!

Вперед!

(у напрямі рук)

СТІЙ!

2. ЗНАКИ СВІСТОК

- Позір! Чекай дальшого наказу!
- Збірка! (необмежене число посвистів)
- Небезпека! (необмежене число посвистів)
- Розкід!
- Впорядники (розві) до мене!

Не користуватися поданими знаками? Давшим посвистом (Позір! Чекай дальшого наказу!) — збертаємо увагу всіх нозакіз на с. че і щойно тоді відповідальні знаком руков передаємо їм своє доручення.

Козаки повинні чекати з слокої на доручення і безгамірно його виконати.

Збірка переводити швидко, без зайвого гичікування та стояння. Не держати довго, без потреби з збіркої устанці.

Летить рій...

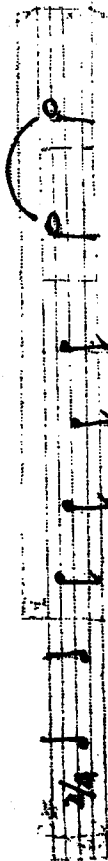
Жуба

Летить рій за ро-ем на збір-ку гнзса
 наш бр-чик нмч на-ми зним нам не біга

Гей Са-рбо-ро Гей-ме смі-ло
 хоч но-ві нам міс та по-ле

йгі-мо но-ва-ки впе-ріс,

Юміло

про-ве-дем по-хис

Л И С Т У Б А Ч Е Н Н Я :

Орли - Повацькі виховники !

Викільна Ланка, що стоїть на сторожі
Орлиного Вогню, рішила передавати Вам
час-до-часу согналі у формі своєрідних
К р у г і в новацьких виховників.

Викільна Ланка звиває Вас підтржати
її почин та взаємним зусиллям реалізу-
вати наші спільні думки та бажання. Ві-
римо, що так ми, Орли-новацькі виховни-
ки з Викільної Ланки й Ви, Орли-новаць-
кі виховники, що вчите літати орлиних
дітей - затісномо близьким вузол друж-
ньої співпраці, який повязує воїх орлів
із Серпного Круга. Сильніше затіснова-
тиметься цей вузол тоді, коли Ви приск-
латимете свої завваги, матеріали тощо,
а в першу чергу звітномлення з місць.

"Не такі - як пише Сірий Лев - звітном-
лення, тоб тільки робити пропаганду, але
звітномлення, писані під кутом збирання
живого, педагогічного досвіду."

Нехай голос Сірого Лева знайде відго-
мін у Вашій праці, нехай побудить Вас
до посиленої творчості.

Орли-новацькі виховники! Ждемо на Ваше
слово к Ваш чин !

Г о т у й с ь !

Старий Орел

3. Ссь слід, а там другий...
до ліса педуть.
У засідці певно -
орлята нас ждуть.

Гей, бадьоро, гей же сміло,
Здімо несама вперед !
Щод нові нах ліс та поле
вміло проведем покід !

3. Ми тусс повземо...
он там вартовий,
Готуя... ссь взяти
їх знак рсезий.

Гей, бадьоро, гей же сміло...

4. Атось необережно
на гілочку сзав.
У чужному хліді
вартовий пристає.

Гей, бадьоро, гей же сміло...

5. Та ми вже при ньому
і грилке гурра
до лісу, по зсьому
несеться луна.

Гей, бадьоро, гей же сміло...

Новацьким Виховникам до уваги

В журналі помішуватимемо, покищо в першу чергу, матеріали, необхідні сірим орґанам до праці. У вмісті подано в дужках цифри, що вказують до котрої з трьох груп (проб) відноситься матеріял. Радимо складати числа журналу й використувувати те, що у світі час треба. Звертаємо увагу, що помішувемо також матеріял, що для новаків із першої-другої клас народньої школи дещо за трудний. Тому більше уваги підчас його добору!

Проголошуємо індивідуальне сувереніцтво новацьких воярядників за першенство. Докладніші дані про сувереніцтво подано в чергових числах журналу Вогонь Орлиної Ряди. На цьому місці хочемо зазначити, що першонам й учасникам сувереніцтва, які одержать призначення, зараховуватиметься досягнення як одна із виказаних вимог до окладання проб на подвійнокі ступені новацького виховника.

Відповіді на запитання, поміщені в першому числі пересилати до дня 30. травня 1.9. на подяку адресу:

Викільна Банка.

Вогонь Орлиної Ради редагує Викільна Банка.

Адреса:

Самотулка Тесдосій,
Ділінген / Ангар
Дрітисльєдкзєрне.